श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ पञ्चदशः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ पञ्चदशः सर्गः ॥

माणिभद्रकुबेरयोः पराजयो रावणेन पुष्पकस्यापहरणं च

ततस्तान् लक्ष्य वित्रस्तान् यक्षेन्द्रांश्च सहस्रशः।
धनाध्यक्षो महायक्षं माणिभद्रमथाब्रवीत्॥ **7.15.1** ॥

रावणं जहि यक्षेन्द्र दुर्वृत्तं पापचेतसम्।
शरणं भव वीराणां यक्षाणां युद्धशालिनाम्॥ **7.15.2** ॥

एवमुक्तो महाबाहुर्माणिभद्रः सुदुर्जयः।
वृतो यक्षसहस्रैस्तु चतुर्भिः समयोधयत्॥ **7.15.3** ॥

ते गदामुसलप्रासैः शक्तितोमरमुद्गरैः।
अभिघ्नन्तस्तदा यक्षा राक्षसान् समुपाद्रवन्॥ **7.15.4** ॥

कुर्वन्तस्तुमुलं युद्धं चरन्तः श्येनवल्लघु।
बाढं प्रयच्छ नेच्छामि दीयतामिति भाषिणः॥ **7.15.5** ॥

ततो देवाः सगन्धर्वा ऋषयो ब्रह्मवादिनः।
दृष्ट्वा तत् तुमुलं युद्धं परं विस्मयमागमन्॥ **7.15.6** ॥

यक्षाणां तु प्रहस्तेन सहस्रं निहतं रणे।
महोदरेण चानिन्द्यं सहस्रमपरं हतम्॥ **7.15.7** ॥

क्रुद्धेन च तदा राजन् मारीचेन युयुत्सुना।
निमेषान्तरमात्रेण द्वे सहस्रे निपातिते॥ **7.15.8** ॥

क्व च यक्षार्जवं युद्धं क्व च मायाबलाश्रयम्।
रक्षसां पुरुषव्याघ्र तेन तेऽभ्यधिका युधि॥ **7.15.9** ॥

धूम्राक्षेण समागम्य माणिभद्रो महारणे।
मुसलेनोरसि क्रोधात् ताडितो न च कम्पितः॥ **7.15.10** ॥

ततो गदां समाविध्य माणिभद्रेण राक्षसः।
धूम्राक्षस्ताडितो मूर्ध्नि विह्वलः स पपात ह॥ **7.15.11** ॥

धूम्राक्षं ताडितं दृष्ट्वा पतितं शोणितोक्षितम्।
अभ्यधावत सङ्ग्रामे माणिभद्रं दशाननः॥ **7.15.12** ॥

सङ्क्रुद्धमभिधावन्तं माणिभद्रो दशाननम्।
शक्तिभिस्ताडयामास तिसृभिर्यक्षपुङ्गवः॥ **7.15.13** ॥

ताडितो माणिभद्रस्य मुकुटे प्राहरद् रणे।
तस्य तेन प्रहारेण मुकुटं पार्श्वमागतम्॥ **7.15.14** ॥

ततःप्रभृति यक्षोऽसौ पार्श्वमौलिरभूत् किल।
तस्मिंस्तु विमुखीभूते माणिभद्रे महात्मनि।
सन्नादः सुमहान् राजंस्तस्मिन् शैले व्यवर्धत॥ **7.15.15** ॥

ततो दूरात् प्रददृशे धनाध्यक्षो गदाधरः।
शुक्रप्रौष्ठपदाभ्यां च पद्मशङ्खसमावृतः॥ **7.15.16** ॥

स दृष्ट्वा भ्रातरं सङ्ख्ये शापाद् विभ्रष्टगौरवम्।
उवाच वचनं धीमान् युक्तं पैतामहे कुले॥ **7.15.17** ॥

यन्मया वार्यमाणस्त्वं नावगच्छसि दुर्मते।
पश्चादस्य फलं प्राप्य ज्ञास्यसे निरयं गतः ॥ **7.15.18** ॥

यो हि मोहाद् विषं पीत्वा नावगच्छति दुर्मतिः।
स तस्य परिणामान्ते जानीते कर्मणः फलम् ॥ **7.15.19** ॥

दैवतानि न नन्दन्ति धर्मयुक्तेन केनचित्।
येन त्वमीदृशं भावं नीतस्तच्च न बुद्ध्यसे ॥ **7.15.20** ॥

मातरं पितरं विप्रमाचार्यं चावमन्यते।
स पश्यति फलं तस्य प्रेतराजवशं गतः ॥ **7.15.21** ॥

अध्रुवे हि शरीरे यो न करोति तपोऽर्जनम्।
स पश्चात् तप्यते मूढो मृतो गत्वाऽऽत्मनो गतिम् ॥ **7.15.22** ॥

धर्माद् राज्यं धनं सौख्यमधर्माद् दुःखमेव च।
तस्माद् धर्मं सुखार्थाय कुर्यात् पापं विसर्जयेत् ॥ **7.15.23** ॥

पापस्य हि फलं दुःखं तद् भोक्तव्यमिहात्मना।
तस्मादात्मापघातार्थं मूढः पापं करिष्यति ॥ **7.15.24** ॥

कस्यचिन्न हि दुर्बुद्धेश्छन्दतो जायते मतिः।
यादृशं कुरुते कर्म तादृशं फलमश्नुते ॥ **7.15.25** ॥

ऋद्धिं रूपं बलं पुत्रान् वित्तं शूरत्वमेव च।
प्राप्नुवन्ति नरा लोके निर्जितं पुण्यकर्मभिः ॥ **7.15.26** ॥

एवं निरयगामी त्वं यस्य ते मतिरीदृशी।
न त्वां समभिभाषिष्येऽसद्वृत्तेष्वेव निर्णयः ॥ **7.15.27** ॥

एवमुक्तास्ततस्तेन तस्यामात्याः समाहताः।
मारीचप्रमुखाः सर्वे विमुखा विप्रदुद्रुवुः ॥ **7.15.28** ॥

ततस्तेन दशग्रीवो यक्षेन्द्रेण महात्मना।
गदयाभिहतो मूर्ध्नि न च स्थानात् प्रकम्पितः॥ **7.15.29** ॥

ततस्तौ राम निघ्नन्तौ तदान्योन्यं महामृधे।
न विह्वलौ न च श्रान्तौ तावुभौ यक्षराक्षसौ॥ **7.15.30** ॥

आग्नेयमस्त्रं तस्मै स मुमोच धनदस्तदा।
राक्षसेन्द्रो वारुणेन तदस्त्रं प्रत्यवारयत्॥ **7.15.31** ॥

ततो मायां प्रविष्टोऽसौ राक्षसीं राक्षसेश्वरः।
रूपाणां शतसाहस्रं विनाशाय चकार च॥ **7.15.32** ॥

व्याघ्रो वराहो जीमूतः पर्वतः सागरो द्रुमः।
यक्षो दैत्यस्वरूपी च सोऽदृश्यत दशाननः॥ **7.15.33** ॥

बहूनि च करोति स्म दृश्यन्ते न त्वसौ ततः।
प्रतिगृह्य ततो राम महदस्त्रं दशाननः॥ **7.15.34** ॥

जघान मूर्ध्नि धनदं व्याविद्ध्य महतीं गदाम्।
एवं स तेनाभिहतो विह्वलः शोणितोक्षितः॥ **7.15.35** ॥

कृत्तमूल इवाशोको निपपात धनाधिपः।
ततः पद्मादिभिस्तत्र निधिभिः स तदा वृतः॥ **7.15.36** ॥

धनदोच्छ्वासितस्तैस्तु वनमानीय नन्दनम्।
निर्जित्य राक्षसेन्द्रस्तं धनदं हृष्टमानसः॥ **7.15.37** ॥

पुष्पकं तस्य जग्राह विमानं जयलक्षणम्।
काञ्चनस्तम्भसंवीतं वैदूर्यमणितोरणम्॥ **7.15.38** ॥

मुक्ताजालप्रतिच्छन्नं सर्वकालफलद्रुमम्।
मनोजवं कामगमं कामरूपं विहङ्गमम्॥ **7.15.39** ॥

मणिकाञ्चनसोपानं तप्तकाञ्चनवेदिकम्।
देवोपवाह्यमक्षय्यं सदा दृष्टिमनःसुखम्॥ **7.15.40**॥

बह्वाश्चर्यं भक्तिचित्रं ब्रह्मणा परिनिर्मितम्।
निर्मितं सर्वकामैस्तु मनोहरमनुत्तमम्॥ **7.15.41**॥

न तु शीतं न चोष्णं च सर्वर्तुसुखदं शुभम्।
स तं राजा समारुह्य कामगं वीर्यनिर्जितम्॥ **7.15.42**॥

जितं त्रिभुवनं मेने दर्पोत्सेकात् सुदुर्मतिः।
जित्वा वैश्रवणं देवं कैलासात् समवातरत्॥ **7.15.43**॥

स तेजसा विपुलमवाप्य तं जयं
    प्रतापवान् विमलकिरीटहारवान्।
रराज वै परमविमानमास्थितो
    निशाचरः सदसि गतो यथानलः॥ **7.15.44**॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे पञ्चदशः सर्गः॥